

ИЗВЈЕШТАЈ ЗА ПЕРИОД 8. - 12. 12. 2025. ГОДИНЕ

8. 12. 2025			Бравацилук број 17, Сарајево
-------------	--	--	------------------------------

Заводу за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта обратила се Служба за урбанизам, просторно планирање и заштиту околиша Општине Стари Град Сарајево са захтјевом за издавање одобрења за измјештање постојеће тенде на позицију испод стрехе кровишта којим је визуално одвојено приземље и поткровље објекта у улици Бравацилук број 17.

Увидом у достављену документацију и увидом на лицу мјеста утврђено је да предметни објекат припада обухвату националног споменика БиХ под називом Хисторијски урбани крајолик Сарајево («Службени гласник БиХ», број 1/21 и 10/21), на који се примјењују мјере заштите које су утврђене Законом о provedби одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини («Службене новине Федерације БиХ», бр: 2/02, 8/02, 27/02, 6/04 и 51/07).

Прегледом достављене документације и увидом на лицу мјеста, Завод је мишљења да се **може** одобрити измјештање тенде на жељену локацију испод горње стрехе на објекту а према урбанистичко техничким условима Општине.

Завод није сагласан са уклањањем постојеће мале надстрешнице изнад приземља објекта на начин како је представљено пројектном документацијом.

9. 12. 2025.			Стари град Маглај инспекција
--------------	--	--	------------------------------

Заводу су се обратили неименовани упосленици Општине Маглај са информацијом и документацијом да се у склопу националног споменика Стари град Маглај врше радови за које овај Завод није дао потребне сагласности са замолбом да у склопу својих надлежности предузме све законом предвиђене мјере како би се утврдило стање и евентуално спријечила даља девастација националног споменика.

9. 12. 2025.			Маршала Тита - Тераса - Мостар
--------------	--	--	--------------------------------

Заводу за заштиту споменика при Федералном министарству културе и спорта обратила се Агенција „Стари град“ Мостар са захтјевом за давање стручног мишљења на пројекат санације терасе-проходног равног крова у улици Маршала Тита у Мостару који је израдила овлаштена пројектантска куће „АРХИ-ПЛУС“ д.о.о. Мостар.

Хисторијски урбани крајолик Мостара проглашен је националним спомеником Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 66/19). На националне споменике се примјењују мјере заштите утврђене Законом о провођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 2/02, 27/02, 6/04 и 51/07). Предметни комплекс припада подручју националног споменика, члан 1. став 3. горе наведене одлуке.

Прегледом достављене документације утврђено је да су предвиђени радови могу третирати као радови текућег одржавања који неће угрожити национални споменик а неопходни су за правилно и сигурно функционисање објекта и спречавање већих оштећења и угрожавања националног споменика.

Предвиђени су радови санације равног проходног крова на предметном објекту који се користи као угоститељски објекат. Разлог интервенције је попуштање већ постојеће армирано-бетонске плоче и хидроизолације, што може довести до већег оштећења цијелог објекта и тиме знатно угрожити национални споменик.

Завод није издао сагласност за изглед и начин кориштења саме терасе.

Завод је мишљења да се може дати сагласност за радове предвиђене горе наведеним пројектом на начин објашњен у техничком опису и у предмјеру радова, како би се спријечило евентуална већа оштећења.

Свако одступање од пројектом предвиђених радова биће санкционисано према важећим законским прописима.

Радове је потребно организовати и извести према важећим законским прописима о извођењу радова на националним споменицима.

Инвеститор је дужан обавијестити Завод за заштиту споменика о тачном почетку извођења предметних радова, како би Завод извршио правовремен стручни надзор као своју законску обвезу.

9. 12. 2025.			Емина Берберовић, Тешањ
--------------	--	--	-------------------------

Заводу за заштиту споменика се обратила Служба за катастар, урбанизам и имовинско-правне послове Општине Тешањ са захтјевом за давање стручног мишљења, а у поступку издавања урбанистичке сагласности за изградњу стамбеног објекта на к.п. бр: 1057 К.О. Тешањ И, а по захтјеву Емине (Мустафе) Берберовић из Тешња.

Одлуком Повјеренства за очување националних споменика број: 06-893/03-2 од 2. јула 2003. године, Градска цјелина „Стари град Тешањ“ у Тешњу проглашена је националним спомеником и обухвата катастарске честице 901, 902, 896/2 и 897 К.О. Тешањ И и на њу се примјењују мјере заштите утврђене Законом о провођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Увидом у одлуку Комисије о проглашењу, као и касније издатим актима, утврђено је да до сада није дефинисана контакт зона заштићеног националног споменика Стари град Тешањ, као и да нису утврђене конкретне мјере које би се примјењивале на том подручју.

Предметна катастарска честица се налази у обухвату пројекта ревизије плана ревитализације и регенерације старе чаршије интегралног дијела старог града Тешња из 1987. године и проширења границе старе хисторијске језгре из 2002. године) („Службени гласник Општине Тешањ“ број 2/04 и 4/20) - Заштићена зона „А“.

Зеничко-добојски кантон, којем припада и Општина Тешањ, нема формиран кантонални завод за заштиту споменика, нити било коју другу административну јединицу, чија би надлежност била рад на националним споменицима на подручју тог кантона.

Имајући у виду описане околности, а након обиласка локације и увида у достављену документацију, Завод даје сљедеће мишљење:

- На предметној локацији је могућа новоградња која својим изгледом и габаритима неће угрозити Стари град Тешањ као национални споменик, као ни нарушити амбијенталну слику старе Тешањске чаршије.
- Завод је мишљења да је коефицијент изграђености за предметну парцелу неприхватљив и да га је неопходно кориговати на максимално 0,5.
- Висину објекта је неопходно смањити за једну етажу.
- Архитектонски израз је коректан и прихватљив уз минималне измјене (баце на крову потребно замијенити кровним прозорима)

Кориговани идејни пројекат потребно доставити Заводу на увид као и урбанистичко-техничке услове које је дефинисала Општинска служба Тешањ.

9. 12. 2025.			Агенција Стари град Мостар
--------------	--	--	----------------------------

Заводу за заштиту споменика при Федералном министарству културе и спорта обратила се Агенција „Стари град“ Мостар са захтјевом за давање стручног мишљења и сагласности за уклањање стабла кошћеле која је урасла у зидине објекта Агенције „Стари град“ са западне стране

Хисторијски урбани крајолик Мостара проглашен је националним спомеником Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 66/19). На националне споменике се примјењују мјере заштите утврђене Законом о провођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 2/02, 27/02, 6/04 и 51/07). Предметни комплекс припада подручју националног споменика, члан 1. став 3. горе наведене одлуке.

На западној фасади објекта Агенције „Стари Град“ у Мостару евидентирано је стабло кошћеле (*Целтис аустралис*) које је својим коријеновим системом и деблом урасло у зидне структуре објекта. Објекта се налази унутар заштићеног подручја националног споменика „Хисторијски урбани крајолик Мостара“, те свака интервенција захтијева стручно, конзерваторско и статичко разматрање. Завод је мишљења да је потребно хитно приступити уклањању стабла кошћеле, како би се спријечила даља, већа оштећења.

Кошћела је дуговјечно медитеранско стабло које може нарасти до 20–25 м висине и развити изузетно снажан и продоран коријенов систем. Расте умјерено брзо у младости (20–40 цм годишње), а током деценија ствара компактно и агресивно коријење које продире између камених фуга и темеља у потрази за влагом.

Због своје способности прилагодбе сухим и каменитим теренима, коријен кошћеле се шири хоризонтално и вертикално, узрокујући:

- раздвајање камења унутар зида,
- ширење пукотина и деформацију морта,
- задржавање влаге уз зид, што убрзава ерозију и распадање жбуке,
- додатно динамичко оптерећење на зид при дјеловању вјетра.

У случајевима гдје се стабла кошћеле налазе у или уз зидане конструкције, документовани су бројни примјери дислокације камених блокова, локалних урушавања и раслојавања фасаде. У предметном случају, обзиром на величину и старост стабла, врло је вјеројатно да су коријени већ дубоко урасли у зидну структуру и да су дјеломично нарушили статичку кохезију

- Дебло дјелује као вертикална полуга која преноси динамичка оптерећења (вјетар, вибрације) у Мостару као изразито вјетровитом поднебљу.
- Влага и биолошка активност погодују распадању морта и камене структуре.
- Труљење коријена након времена ствара шупљине и губитак потпоре.

Уколико се стабло не уклони, могуће је прогресивно погоршање стабилности и могуће локално урушавање дијела фасаде у наредним годинама.

Како би се спријечила појава секундарног влажења и очувала стабилност зида, могућ је сљедећи редослијед захвата:

1. Поступно уклањање стабла
 - Уклањати крошњу и дебло у фазама, а коријен третирати кемијски (хербицидна отопина, вапно) прије физичког вађења, како би се спријечила нагла промјена влаге.
2. Затварање коријенских канала
 - Након вађења коријена, празнине у зиду и земљи испунити вапнено-пјесковитим мортом или глиненим тампоном који је пропустан, али спречава продор површинске воде.
3. Успостава дренажног појаса
 - Уз темељ зида могуће формирати плитки дренажни слој (шљунак, перфорирана цијев) који одводи оборинску воду од фасаде.
4. Санација зида и заштитни слој.

10. 12. 2025.		Бишчевића ћошак, Мостар
---------------	--	-------------------------

Заводу за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта, обратио се Аднан Хасанагић из Мостара са захтјевом за давање стручног мишљења на пројекат текућег одржавања Генералног конзулата републике Турске у улици Мала тепа број 24 у Мостару који је израдила овлаштена пројектантска кућа „АРХИ-ПЛУС“ д.о.о. Мостар.

Стамбена градитељска цјелина Бишчевића-Лакишића у Мостару проглашена је националним спомеником Босне и Херцеговине (Одлука Комисије број: 09-2-92/04-1 од 4. маја 2004. године). На националне споменике се примјењују мјере заштите утврђене Законом о провођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини („Службене новине Федерације БиХ”

бр. 2/02, 27/02, 6/04 и 51/07). Предметни комплекс припада подручју националног споменика, члан 1. став 3. горе наведене одлуке.

Прегледом достављене документације утврђено је да су сви предвиђени радови искључиво радови текућег одржавања који неће угрозити национални споменик, а неопходни су за правилно и сигурно функционирање објекта.

Предвиђени су слиједећи радови:

- Санација покроба објекта од ломљених камених плоча,
- Санација евентуално оштећене кровне конструкције,
- Израда и уградња вањске столарије по узору на постојећу,
- Израда и уградња улазне капије,
- Санација авлије калдрмисањем по узору на постојеће,
- Израда подова од даске,
- Израда шишета по узору на постојеће и
- Санација зидова и поновно малтерисање.

Технологија и материјали који су предвиђени предмјером радова су у складу са позитивном праксом за радове на националним споменицима.

Мишљења смо да се може дати сагласност за радове предвиђене горе наведеним пројектом на начин објашњен у техничком опису и предмјеру радова.

Свако одступање од пројектом предвиђених радова биће санкционисано према важећим законским прописима.

Инвеститор је дужан обавијестити Завод за заштиту споменика о тачном почетку извођења предметних радова, како би Завод извршио правовремен стручни надзор као своју законску обавезу.

10. 12. 2025.			Чурђилук велики 24, Сарајево
---------------	--	--	------------------------------

Заводу за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта обратила се Служба за урбанизам, просторно планирање и заштиту околиша Општине Стари Град Сарајево са захтјевом за издавање одобрења за постављање тенде у четири сегмента изнад четири улазна портала за пословни простор који се налази у објекту у улици Чурђилук велики број 24.

Увидом у достављену документацију и увидом на лицу мјеста утврђено је да предметни објект припада обухвату националног споменика БиХ под називом Хисторијски урбани крајолик Сарајево («Службени гласник БиХ», број 1/21 и 10/21), на који се примјењују мјере заштите које су утврђене Законом о provedби одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини («Службене новине Федерације БиХ», бр: 2/02, 8/02, 27/02, 6/04 и 51/07).

Прегледом достављене документације и увидом на лицу мјеста, Завод је мишљења да се може одобрити постављање тенде у четири сегмента изнад портала на објекту у улици Чурђилук велики број 24, а према урбанистичко-техничким условима које је дефинирала Општина Стари град Сарајево.

Ово стручно мишљење односи се на аспект културно-хисторијског наслеђа и вриједи до истека рока који је одредила Општине или до доношења Правилника са смјерницама за постављање реклама у Хисторијском урбаном крајолику Сарајево. Инвеститор је дужан све уговорене обавезе измирити надлежној служби Општине Стари Град Сарајево.

10. 12. 2025.		Онешчукова број 24 - Мостар
---------------	--	-----------------------------

Заводу за заштиту споменика достављен је захтјев за давање сагласности на постављање свијетлеће рекламе пословнице Мадо подружнице број 8 која се налази у улици Онешчукова број 24 у Мостару.

Хисторијски урбани крајолик Мостара проглашен је националним спомеником Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 66/19). На националне споменике се примјењују мјере заштите утврђене Законом о провођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављеног према Анексу 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини („Службене новине Федерације БиХ” бр. 2/02, 27/02, 6/04 и 51/07). Предметни објекат припада подручју националног споменика, члан 1. став 3. горе наведене одлуке.

Прегледом достављене документације и након увида у позицију постављања свјетлеће рекламе и њених димензија 110x110 цм са натписом МАДО, Завод је мишљења да се не може дати сагласност за постављање рекламе у предвиђеном облику и величини јер би својим изгледом и позицијом нарушила просторни и визуелни интегритет националног споменика.